

Calle Mann i Åbo

Anders Gustafsson sålde ett tunnland stenrös utmed Domneån strax intill järnvägsbanken. Köpare Karl Andersson = Calle Mann, ställets namn Åbo, varå ett jättearbete utförts. Den granna byggnaden är den rivna och flyttade verkstaden i Labbarp. Mann är detta år (1940) död som 80-åring.

En väldig karl, vallon, ett ök i tungt arbete.

Mann stod i nyckelsmedjan i Aledal och hejade nyckelämnerna från 6 morgonen till 7 kvällen - och tog sedan itu med sin odling, stubbrytning, stenbrytning till midnatt. "Tilda Mann, Calle Kärring" skällde grannarna - "för att vända på steken".

Mann var ingen kärring, utan en stor karl som bar sitt huvud högt i egna idéer. Levde i sin värld, den Tilda näppeligen förstod.

Där växte upp ett eget hem i stora mått. Anlades den sällsammaste trädgård som existerar, däri jorden grävts till en a två meters djup för stentäkt och avledande av bottensyra. Småsten togs till utfartsvägens iståndsättande. Storsten till en skyddsmur mot ån, som härigenom hindrades att vid högvatten översvämma stället. Muren anlades då Mann var över 75 år och är ett jättearbete utfört i höjd efter bottennivån från 2 till 1, samt slutligen 1/2 meters höjd av kilade block. Kran, skottkärria, stänger och spett utgjorde trädgårdsprydnaden.

Tilda Mann utanför gamla Åbo. Stugan hade kök kammare och ett stort rum. Tilda hjälpte till med ligghönsen, blommor, sådd mm. Tilda hade på ena handen en stel rak finger.

Det hade funnits tusen platser att välja, där icke ett spadtag behövts för tomtens planering, men Mann valde det stora stenröset, vari ån i årtusenden forsar. Mann ville få ån och brus till granne. Mann är naturvännen som brottas med naturen för att tillägna sig dess välsignelse. Han lyckas till alla delar, ty medan vattnets brus, fågelsången och alarnas viskning väver en andlig ridå att glimtvis höjas och sänkas, tager odlaren som pris, frukten av sina händers verk i ett stilla hem och dignande trädgård.

Jämsides med odlingen, vägarbetet, stenbrytningen, stubbrytning - de senare hos grannarna, nattetid, fullbordades en mekanisk verkstad som kallas smedja, men innehåller allt en mindre verkstad tillhör. Det blev en manufaktursmedja varifrån under krigsåren (1914- 1918) smiddes och levererades massor av hästskor för tyska armén. Härifrån utgick också konstsmide i järn, "antika" ljusstakar, ställ, eldgafflar, lampetter m.m. - och här utfördes allehanda reparationer.

Man blev överväldigad av allt detta "ledighetsarbete" som i raffinerat nit sprungit fram i stabil skapelse i sten och cement, exempelvis i husets källaravdelning där tvättstuga, badrum, källare med gjutna frukthyllor som trotsar åverkan, röta, köld och värme. Här är springvatten och elektriskt ljus, "varmt och kallt", "inlett och utlett".

Smeden och odlaren visste att ta vara på och värdesätta varje smula. Hans arbetsgivare, gamle fabrikör Lund, lockade honom med en avlagd skjorta att återgå till hejaren.

"Ge Mann e å mia skjotter så kommer han nock tebaka !"

- De båda gubbarna var "enraka", skildes av bagateller,
- försonades genom bagateller och vore ett par väl inkörda arbetsoxar.

Det finns otaliga lustiga historier om Calle Mann: Han och sönerna smidde, gubben ?drog bälgen?, stängeln slant ur handen och vippade upp till en örfil som utlöste ett:

"Skams te bälg !" - "Så får ni inte säga Far, ty det är synd!" - "Sketbälg - där!!"

Tilda låg på sitt yttersta. Mann hade brått arbete i trädgården:

"Far, Far, kom in Mor håller visst på att dö ifrån oss!" - "Då får det gå kvickt - eller!" - - -

Mann fällde en stor gran som Calle ovetandes knäppte Domneåns kraftledning med. Stark elektrisk ström. Folk kom från kraftstationen för att leta efter felet som vållat avbrott i strömmen. Bevare oss väl, - där stod karlen och kvistade granen och var oskadad!

"Ja tökte nog dä rökte lite i arma - eller."

Gummistövlar hade den gången räddat ett människoliv.

En arbetare med lika dagpeng som tjoget kamrater, reste sig över hopen, byggde detta vackra egna hem. Försörjer sig redligen, uppfostrar en barnskara, har tid för andlig vederkvickelse vid sammankomster och missionsauktioner. Sitter varje gudstjänst på sin plats i kyrkan - han är sitt eget monument, en hedersman av gamla stammen.

Som vallon kolsvart, dryg medellängd, ovanliga kroppskrafter. Hustru ljus och bred. Dottern Ellen och sönerna Erik och David mörka. David är gift med frälsningssoldaten Svea. Är själv en man i ledet i frälsningsarmén. De bor i Åbo, övre våning. Ellen är socken-kokerska vid alla kalas. Hon stannar hemma för att till döddar vårda sin gamle far. Men "vården" inskränktes till ett minimum, ty en sådan kraftgestalt som Mann går uppe, arbetar och strävar till det yttersta och faller på en gång som skjuten.

*Calle Mann (Andersson) med barnen Ellen, Erik, David.
Pojken är troligen Eriks son*

Utdrag ur:
Algot Stylvig Sunesons

By och byggd
Folk och få
Bankeryds socken 1900-1940

Åbo nu (2012)